

Krolopp Endre

PLEISZTOCÉN CSIGAFUNÁNK ÚJ FAJA: TRICHIA EDENTULA
/DRAPARNAUD/
TRICHIA EDENTULA / DRAPARNAUD /, A NEW SPECIES OF THE PLEISTOCENE
MOLLUSC FAUNA OF HUNGARY

ABSTRACT:

One can not expect a significant increasing of the taxonomic number /195/ of the Hungarian pleistocene mollusc fauna, but we can reckon that some species will come to light yet. Recently it turned out as a success when the *Trichia edentula* species had been detected in the Hungarian pleistocene formations. Hitherto some rarities had been found in four South Hungarian localities.

A magyarországi pleisztocén képződményekből napjainkig 195 Mollusca-taxon vált ismertté (Krolopp 1982-83). Ez a szám nagyjából megfelel annak, amit a terület földrajzi arculata, a pleisztocén klímaváltozások, a fosszilizációs lehetőségei és az üledékek hozzáférhetősége alapján várhatunk. Pleisztocén Mollusca-faunánk taxonszáma így közel teljes, annak lényeges emelkedése már nem várható (Krolopp 1984). Ez természetesen nem jelenti azt, hogy néhány faj előkerülése a jövőben ne lehessen számítani.

A fenti megállapítást mintegy igazolja az a csigafaj, amely a közelmúltban vált ismertté pleisztocén képződményekből.

Még 1976-ban Pécs környéki feltárások és sekélyfúrások kvarter Mollusca-anyagát vizsgálva a PB-I. 4/2 jelzésű mintában olyan Trichia-félét találtam, amely a pleisztocén képződményeinkből eddig ismert fajoktól (Trichia hispida, T. striolata, T. unidentata) eltérőnek látszott. Kéziratossá jelentésemben (Krolopp 1976) feltételesen Trichia edentula-ként közöltem, hozzátéve azonban, hogy az előkerült egyetlen példány alapján a faji hovatartozást nem tekintem minden kétséget kizárónak. A kísérőfauna egyébként a szokásos "lőzscsigákból" tevődött össze és szerepelt benne a Trichia hispida és T. striolata is.

1987-ben Fűköh Leventével közösen Gebhardt Antal kvartermalakológiai anyagát revideáltuk. (Fűköh - Krolopp 1989 in press). A munka során több lelőhelyről is sikerült kimutatni a Trichia edentula-t és ezzel pleisztocén Mollusca-faunánk fajsámát 196-ra növelni.

Gebhardt gyűjtéséből az alábbi Trichia edentula anyag került elő:

1. Komló III. A város ÉNy-i határában 1,5-2 m vastag lész (2 db): a Trichia hispida-nak határozott példányok közül.
2. Harsányi-hegy. A hegy É-i lejtőjén bevágások 2-4 m vastag lészben (2 db): Trichia hispida terrana Cless. jelzéssel, illetve a Perforatella bidentata példányok közül.

3. Villánykövesd. A Fekete-hegy É-i lejtőjén 1,5 - 4,5 m vastag lösz (4 db): a *Trichia hispida*, illetve *Perforatella bidentata*-nak határozott anyagából. (1, illetve 3 példány).

A kísérőfauna mindhárom helyen a szokásos "lőszcsigákból" állt.

A *Trichia edentula* nyugat-alpi elterjedésű faj, Ausztria, a Német Szövetségi Köztársaság, Svájc és Franciaország egyes alpi területeiről ismeretes. Hozzánk legközelebb Ausztriában található. Hegyvidéki erdőkben, 500-2000 m magasság közt él.

Leírása (Kerney et al. 1983 nyomán): Nagysága 4,5 - 5,5 x 7 - 8 mm. A ház felső oldala meredeken kúpos, alul lapított, 7 - 8, szorosan felcsavarodott kanyarulatból áll. Utolsó kanyarulata a kerülete mentén szögletes. Köldöke igen szűk és a kihajló oszlopszél majdnem teljesen elfedi. Szájadéka széles ellipszis alakú, alul lapított, szegélye itt kissé kihajlik, az ajak alul gyengén megvastagodott. Barnás héján a ház kerületén világosabb sáv húzódik. A héj meglehetősen durván vonalkázott, rövid, finom szőrökkel fedett, amelyek a kifejlett példányon általában hiányoznak.

Magyarországi fosszilis példányai fehérek, héjuk aránylag vastag. A *Trichia hispida*-tól kisebb termete, kúposabb háza, mindenekelőtt azonban igen szűk, a kihajló oszlop széle által jórészt fedett köldöke alapján különböztethető meg.

Fosszilis előfordulásáról keveset tudunk. Az irodalomban nem találtam pleisztocén elterjedésre vonatkozó adatoka. Annyi bizonyos, hogy Csehszlovákia pleisztocén üledékeiből nem ismeretes (Ložek 1964) és feltételezhető az ausztriai löszökben való előfordulása.

Jugoszláviában a belgrádi GEOZAVOD pleisztocén Mollusca-anyagát tanulmányozva több feltárás, illetve sekélyfúrás faunájában találtam olyan *Trichia*-példányokat, amelyek nagy valószínűséggel a *T. edentula* fajhoz tartoznak, összehasonlító anyag hiányában azonban a kérdést nem tudtam minden kétséget kizáróan eldönteni.

Valószínűnek látszik, hogy pleisztocén faunánk újonnan kimutatott tagja, a *Trichia edentula* az ország déli, délnyugati részének löszképződményeiből a későbbiek során máshonnan is előkerül.

IRODALOM

- FÜKÖH, L. - KROLOPP, E. (1989): Gebhardt Antal pleisztocén malakológiai anyagának revíziója és értékelése. - Janus Pannonius Múzeum Évkönyve (in press).
- KERNEY, M. P. et. al. (1983): Die Landschnecken Nord- und Mitteleuropas. p. 1-138. Hamburg und Berlin.
- KROLOPP, E. (1976): Pécs környéki pleisztocén anyagok malakológiai vizsgálata. - MÁFI Adattár (kéziratoss jelentés).
- KROLOPP, E. (1982-83): Verzeichnis der pleistozänen Mollusken Ungarns. A magyarországi pleisztocén Mollusca-fajok jegyzéke. - Soósiana, 10-11. p. 75-78.
- KROLOPP, E. (1984): A magyarországi pleisztocén Mollusca-fauna jellemvonásai. Die Charakterzüge der ungarischen pleistozänen Molluskenfauna. - Soósiana, 12. p. 7-10.
- LOŽEK, V. (1984): Quartermollusken der Tschechoslowakei. - Rozpravy U. U. G. 31. p. 1-375.

Dr. Krolopp Endre
Magyar Állami Földtani Int.
Budapest, Népstadion u. 14.
H-1143.